

150220

Handläggare: Marie-Louise Luther

Socialdepartementet

e-post: s.registrator@regeringskansliet.se

och s.pbb@regeringskansliet.se

Remissvar på regeringsuppdrag Expertfunktion för byggsador, rapport 2014:22 från Boverket, dnr S2014/187/PBB

Sammanfattning

Vi är positiva till förslaget att inrätta en expertfunktion för byggsador, men anser inte att den bör placeras hos Boverket utan antingen hos fristående lärosäten eller hos en fristående myndighet, t ex Folkhälsomyndigheten. Vi tror också att det behövs mer resurser för expertfunktionen än vad som föreslagits då expertfunktionen bör placeras hos en fristående instans.

Förutom en expertfunktion för byggsador anser vi att konsumentskyddet när det gäller byggsador behöver förbättras, exempelvis som tidigare föreslagits i utredning om en skåtgårdandeförsäkring. Ett nationellt kompetenscentrum för inomhusmiljö som ansvarar för sammanställning av den senaste kunskapen om inomhusmiljö och utbildningsinsatser till olika yrkesgrupper som möter drabbade av inomhusmiljöproblem skulle också behöva inrättas. Vårt förslag är att ett nybildat kompetenscentrum för inomhusmiljö samordnas med den nya expertfunktionen. Vi anser att det borde finnas en samlad styrning av statliga medel för byggforskningen. Vi anser att det borde ställas hårdare krav på tester av byggprodukter och konstruktioner innan de släpps ut på marknaden så de inte orsakar hälso- eller miljöproblem.

Vi är emot utredarens förslag att expertfunktionen inte ska kunna förbjuda vissa byggtekniker eller produkter utan enbart informera om kunskapsläget på området och vilka risker som kan finnas med olika byggmetoder. Det borde finnas någon oberoende part som kan gå in och förbjuda byggtekniker som visat sig leda till byggsador. Vi anser att en ny beräkning av kostnaderna för expertfunktionen måste göras med en bedömning utifrån att den förläggs vid en fristående myndighet eller lärosäte.

Synpunkter från Astma- och Allergiförbundet

Vi håller med utredaren om skäl som anges för att upprätta en expertfunktion för byggsador;

- **Besparing av samhällskostnader.**

Som nämns i utredningen är det ett problem med byggsador som upptäcks först i förvaltningsskedet. En expertfunktion skulle där vara en stor vinst ur ett konsumentperspektiv. Även om skadekostnaden är stor för byggbranschen tror vi är det ofta de

som förvaltar och brukar/bor i byggnaden som drabbas av de största kostnaderna på grund av byggfel, exempelvis kostnader för åtgärder av fukt- och mögelskador som uppstår på sikt, sjukfrånvaro och förlorad arbetsinkomst för dem som blir sjuka på grund av dålig inomhusmiljö. Kostnader belastar också sjukvården och blir därmed till kostnader för samhället. Dessa kostnader är inte direkt kännbara för byggsektorn och incitament saknas därför att komma tillrätta med byggskadorna om det t ex handlar om en byggkonstruktion som enstegstätad fasad som är billig och energisnål för den som bygger och felen uppstår och upptäcks först på lång sikt.

- **Behov av forskning och utveckling**

Vi anser att det borde finnas en samlad styrning av statliga medel för byggforskningen. Utredaren konstaterar att det har skett en stor nedrustning av byggforskningen, vilket kan ha bidragit till att nya metoder inte testats tillräckligt innan de satts i produktion”. Vi anser att det borde ställas hårdare krav på tester av byggprodukter och konstruktioner innan de släpps ut på marknaden så inte hälso- eller miljöproblem uppstår.

- **Viktigt med tidig och trovärdig information.**

Vi anser att det behöver finnas trovärdig information från en fristående expertfunktion (inte på Boverket) för att branschen ska välja rätt byggmetoder och byggherrarna välja rätt konstruktioner. Byggnadsnämnderna som har tillsyn behöver tillförlitligt underlag för att kunna ställa krav på byggtreprenörerna så byggfel inte behöver uppstå, t ex genom att vägra startbesked. Det är viktigt att expertfunktionen är oberoende av affärsintressen.

- **Kontroll av dagens regelverk.**

Vi tror att en expertfunktion skulle ha en viktig roll genom att kunna föreslå förändringar i såväl byggregler som hur byggprocessen fungerar. Vi har fått signaler om att det ofta brister i kontrollplaner, särskilt vid projektering när det gäller t ex fuktdimensionering och fuktkontroller. Vi tror dock att expertfunktionen borde finnas på en annan fristående myndighet än Boverket eller vid något lärosäte. Expertfunktionen skulle kunna bidra med kunskap till Boverkets uppföljning och tillsynsvägledning, men vi tror inte det fungerar om Boverket ska kritisera sitt eget regelverk. Ett exempel på detta är de enstegstätade fasaderna där det tog 10-tals år att bara få ut information och sedan ändra byggreglerna utifrån den nya kunskapen på Boverket. Det fanns inre heller någon överblick över internationell om konstruktionen i tidigt skede.

Vi är negativa till förslaget till organisation där expertfunktionen placeras på Boverket och föreslår istället en fristående myndighet eller placering vid något/några lärosäten. Det har inte fungerat särskilt väl hittills med insatser då det gäller byggskadorna från Boverkets sida så vi tror det behövs en fristående expertfunktion. Exempel på fristående granskande myndigheter är Statens Haverikommission, Riksrevisionen, Skolinspektionen och Inspektionen för vård och omsorg. Vi föreslår att expertfunktionen samordnas med ett nationellt kompetenscentrum för inomhusmiljö – antingen hos en fristående myndighet eller vid ett lärosäte. 2)

Vi i Astma- och Allergiförbundet bidrar gärna med våra erfarenheter och kunskaper genom att finnas med i en referensgrupp och representera konsumentintressen (boende och brukare av byggnader som är särskilt beroende av en god inomhusmiljö). Det är också väldigt viktigt att det finns medicinsk expertis på hälsoproblem vid byggnadsrelaterad ohälsa.

Vi är positiva till förslaget att expertfunktionen föreslås behandla byggsador, d v s skada eller brist i byggnaden i förhållande till människors hälsa och säkerhet. Vi håller med om att uppdraget bör vara att identifiera systematiska fel och skador på byggnader för att kunna informera om dessa och vilka risker som finns, hur de kan undvikas och initiera mer forskning och utveckling på området samt vid behov föreslå förändringar i regelverk. Vi anser liksom utredaren inte att expertfunktionen bör behandla frågor om skuld och ansvar.

Vi är dock emot utredarens förslag att expertfunktionen inte ska kunna förbjuda vissa byggtekniker eller produkter utan enbart informera om kunskapsläget på området och vilka risker som kan finnas med olika byggmetoder. Det borde finnas någon oberoende part som kan gå in och förbjuda byggtekniker m m som visat sig leda till byggsador. Även om det är byggherrens ansvar att följa byggregelverket fungerar detta inte alltid och det är svårt för kommunernas byggnadsnämnder att ställa exakt samma krav i hela landet.

Vi har svårt att bedöma utredarens förslag om ett frivilligt system förbygggherrar och fastighetsägare för inrapportering av byggsador och fel som kan leda till skador. Det vore kanske bra med en skyldighet att rapportera in, men det är nog bra att ta lärdom av de internationella frivilliga system där man kan rapporter anonymt som finns bl a i Storbritannien. Vi är positiva till förslaget att införa en skyldighet för byggnadsnämnderna/ tillsynsmyndigheterna att rapportera allvarliga skador på byggnader till en central funktion och att expertfunktionen föreslås föra nationell statistik över byggsador. Vi stödjer förslaget att rapportering också kan ske genom samarbete med centrumgrupper, referensgrupper och försäkringsbranschen och genom att följa media och annan omvärldsbevakning.

Vi stödjer utredningens förslag att återföring av expertfunktionens arbete till byggsektorn sker genom;

- Medverkan i expertgrupp och referensgrupp
- Särskilda informationsinsatser
- Samverkan med andra organisationer, särskilt med de som arbetar med FoU
- Förändringar i regelverk

Vi anser att en ny beräkning av kostnaderna för expertfunktionen måste göras med en bedömning utifrån att den förläggs vid en fristående myndighet eller lärosäte. Vi är positiva till förslaget att om det finns medlemmar i referensgruppen som är intresseorganisationer så bör de kunna få sina resekostnader täckta i samband med möten. Folkhälsomyndigheten skulle v kunna vara lämplig då de arbetar med inomhusmiljö kopplat till hälsa. Det är bra att expertfunktionen föreslås utvärderas efter fyra år för att se om åtgärderna lett till minskade byggsador.

Bakgrund

Astma- och Allergiförbundet är en intresseorganisation som tillvaratar intressen för personer med allergisjukdomar. Organisationen har idag ca 20 000 medlemmar och ingår i Handikappförbunden. Allergi och annan överkänslighet har ökat under de senaste decennierna och tillhör numera våra mest utbredda kroniska sjukdomar. Ungefär vart tredje barn har en pågående allergisjukdom och ca 9% av barnen har läkar diagnostiserad astma, vilket är en ökning med 50% sedan 2003 då andelen var 6%. 3) Minst 25% av den vuxna befolkningen har pågående allergisjukdom och 10% av den vuxna befolkningen har astma.4)

Forskning har visat att det finns ett samband mellan långvarig vistelse i fuktskadade byggnader och ökad förekomst av astma, rinit, bronkit och luftvägsinfektioner. Man har dock ännu inte kunnat fastställa om detta beror på att exponering för fuktskadad miljö och mögel direkt utlöser sjukdomen. Starkast stöd för ett samband har man funnit avseende vistelse i fukt- och mögelskadade miljöer och försämring av befintlig astma.5)

Maritha Sedvallson
Ordförande
Astma- och Allergiförbundet

Källor:

- 1) Skärpning gubbar , Bygghälsokommisionens slutrapport (SOU 2002:11) och Bättre inomhusmiljö, Bygghälsomiljöutredningens slutbetänkande (SOU 2005:55)
- 2) Se förslag till nationellt kompetenscentrum om inomhusmiljö, debattartikel i Dagens samhälle; <http://www.dagenssamhalle.se/debatt/dalig-inomhusluft-brkostar-miljarder-6398> och broschyr; http://www.kominmiljo.eu/Gemensamt/Dokument%20SE/Broschyr_God%20bebyggd%20milj%C3%B6.pdf
- 3) Miljöhälsorapport 2013, Institutet för miljömedicin och Karolinska Institutet; <http://www.imm.ki.se/MHR2013.pdf>
- 4) Miljöhälsorapport 2009, Socialstyrelsen och Karolinska Institutet; <http://ki.se/content/1/c4/57/25/MHR2009.pdf5>
- 5) Faktblad om hälsobesvär av inomhusmiljön, Centrum för Arbets- och Miljömedicin, Stockholms läns landsting; http://dok.slso.sll.se/CAMM/Faktblad/halsobesvar_av_inomhusmiljon_2014.pdf